

Informatiebulletin Nationaal Park Oosterschelde april 2003, nummer 8

Bron: Informatiebulletin Nationaal Park Oosterschelde

Voor activiteiten overzicht kijk op www.npoosterschelde.nl

Oosterscheldekering

De Oosterschelde, de moeder van Zeeland

Als Nationaal Park Oosterschelde (NPO) wil je op een zo goed en helder mogelijke manier de bijzonderheden van de Oosterschelde onder de aandacht brengen. Er zijn uiteenlopende manieren om dit te realiseren. Een greep uit de mogelijkheden: er worden activiteiten georganiseerd, zitting genomen in werkgroepen, Lezingen gehouden, schoolprogramma's opgezet, persberichten uitgebracht, informatieborden gemaakt, initiatieven van derden ondersteund en materialen ontwikkeld. Ter ondersteuning is er nu nog een manier bijgekomen om te communiceren over het NPO: een eigen website, die dit voorjaar de lucht is ingegaan! www.npoosterschelde.nl

In de actuele hoofdstukken komen de onderwerpen aan de orde die op dit moment van belang zijn voor het park. Het informatiebulletin is er bijvoorbeeld te vinden en een drietal dossiers. De dossiers gaan meer in op het betreffende onderwerp. Dossier plan Tureluur geeft een overzicht van de ontwikkelingen die plaatsvinden rond dit plan. Welke gebieden vallen onder plan Tureluur, hoe ver zijn ze met het aanpassen van een gebied en hoe ontwikkelen de gebieden zich die al klaar zijn ?

Ook over de toekomst van de delta vindt op dit moment veel discussie plaats. In het project Delta Inzicht werken organisaties samen aan een integrale visie op de Deltawateren. Hoe dit project vorm krijgt en wat dat betekent voor de Oosterschelde wordt bijgehouden in dit dossier. De zandhonger is een van de zorgenkindjes van de Oosterschelde. Oplossingen, tijdelijk of definitief worden weergegeven. Actueel zijn activiteiten rond en in het NPO. Mooie plekjes om rustig van te genieten of juist actief wandelen en fietsen, duiken en varen, er is veel mogelijk Wil je onder leiding van een natuurgids wandelen, een groene cursus volgen of met de kinderen in de natuur aan de gang, neem dan even een kijkje op de site.

De achtergrondinformatie geeft inzicht in de waarden van het Nationaal Park: Hoe is dit landschap van water, schorren en slikken, karrevelden en inlagen en niet te vergeten de kunstmatige rots kusten eigenlijk ontstaan? De mosselen en de oesters uit de Oosterschelde zijn beroemd. Maar ook wordt er met vast vistuig en sleepnetten op onder meer platvis gevestigd. Er wordt gezwommen en gevaren en er wordt vracht vervoerd van en naar Antwerpen. Wat biedt een Nationaal Park extra voor omwonenden, recreanten, ondernemers of scholen? Hoe wordt daarbij invulling gegeven aan de vijf hoofddoelstellingen van het nationaal park: natuur, educatie, recreatie, onderzoek en visserij? Alleraardigste zaken, die op de website te vinden zijn. Helemaal af is de site nog niet, maar zij geeft al een aardig beeld van de Oosterschelde als Nationaal Park.

Trouwens, alle nationale parken in Nederland zijn te vinden onder één paraplu: www.nationaalpark.nl koepel De opbouw van de andere sites is overigens grotendeels gelijk aan die van het NPO: Duidelijk herkenbaar op elke site is de lay-out, het logo van het park en het logo van de gezamenlijke nationale parken.

Olie in de Oosterschelde

Het is geen nieuws meer, maar zoals u ongetwijfeld zult weten, werden de Franse, Vlaamse en Zeeuwse kusten vanaf eind januari besmeurd met olie. Olie van de Noorse tanker Tricolor, die in december in het Kanaal vergaan was en zou lekken? Olie afkomstig van de Turkse bulkcarrier Vicky, die met de gezonken Tricolor in aanvaring kwam? Of olie van onbekende schepen, die de gelegenheid te baat namen olie illegaal te lozen? In elk geval dreven olieplakkaten door de heersende windrichting vanuit het Kanaal al snel richting de (Zeeuws)-Vlaamse en Walcherse kusten. Op de 28-ste januari werd de Westkappelse Zeedijk bereikt en vanaf dat moment was de angst gerechtvaardigd, dat ook de Oosterschelde er niet geheel schadevrij zou afkomen. En inderdaad spoelde een dag later al de eerste olie op de Banjaard en voor de Oosterscheldekering werden drijvende oliepakkettenesignaleerd.

Het schoon maken van een met olie besmeurde vogel

Toch leek het mee te vallen; het ging immers om relatief kleine hoeveelheden en geen aaneengesloten velden. Het idee om de kering te sluiten om de olie uit de Oosterschelde weg te houden, werd daarom al snel verworpen. Ook al omdat een eventuele sluiting andere negatieve gevolgen voor het kwetsbare milieu zou hebben. Hoe dan ook, diezelfde dag nog werd toch olie in de Oosterschelde vastgesteld, bij onder meer de 's Gravenhoekse inlaag en de Keihoogte. Daar werden ook de eerste dode "olievogels" aangetroffen. Het ging onder meer om futen, zeekoeten, drieteenmeeuwen en zwarte zee-eenden. Op de

Oosterschelde zelf werden besmeurde zeezoeten waargenomen. Toch bleef de 'schade' in vergelijking met de Walcherse en Zeeuws-Vlaamse stranden nog enigszins beperkt, zo lijkt het toch. Er is echter een groot vraagteken voor wat betreft de effecten op de slikken en schorren in de Oosterschelde. Weliswaar werd op het schor bij Kats geen olie gevonden, maar bij behoorlijk wat steltlopers als rosse grutto's, tureluurs en scholeksters, die juist in die gebieden foerageren werd wel degelijk olie aan buik en flanken vastgesteld.

Hoe en in welke mate de olie gevolgen had, heeft of zal hebben op organismen in het NPO is dus niet altijd gemakkelijk vast te stellen. Feit is echter, dat ook de status van Nationaal Park het NPO niet kan vrijwaarden van een van de meest chronische vormen van verontreiniging. Want een ramp als deze 'is slechts een incident in een lange serie van doorlopende olielozingen, die de krant niet eens haalt.

Oosterschelde, recreatiegebied voor duikers

De duiksport kent de laatste jaren een toenemende belangstelling in Nederland. Dat blijkt niet alleen uit een groeiend aantal duikverenigingen en clubs; ook steeds meer duikscholen en duikcentra verzorgen opleidingen op commerciële basis. Zeeland staat niet alleen in de belangstelling bij de Nederlandse duikers, maar ook bij de Belgen en Duitsers, die massaal te vinden zijn op de Zeeuwse duikstekken.

Duiken in het Nationaal Park

De Oosterschelde is echter niet weggelegd voor beginnende duikers, omdat op veel plaatsen de stroming te veel gevaren kan opleveren voor deze groep. Voor de gevorderde duikers die zich bekwamen in bepaalde 'modules' zoals getijdenwaterduiken, wrakduiken, diepe duiken, onderwaterbiologie, etc. is de Oosterschelde des te interessanter. Deze 'modules' zijn bij bijna alle opleidingssystemen noodzakelijk voor de hogere duikbrevetten. Tegenwoordig halen veel mensen hun duikbrevetten tijdens hun vakantie in tropische bestemmingen. Voor deze groep is het aan te raden hun eerste kennismaking met de Oosterschelde zeker niet op eigen houtje te ondernemen, maar dit te doen onder begeleiding van ervaren duikers of via één van de duikcentra ter plaatse. Het zicht onder water kan enorm variëren, stromingen kunnen zeer verraderlijk zijn en je moet weten hoe om te gaan met de getijden. Er wordt weliswaar altijd rond de kentering gedoken, maar dit moment is voor iedere plaats in de Oosterschelde anders.

Dank zij de Deltawerken en met name dankzij de Stormvloedkering, is de biodiversiteit in dit gebied enorm toegenomen. Dit heeft alles te doen met de dijkverhardingen uit beton en basalt, die als een soort kunstrif dienen voor talloze dieren. Doordat er nog steeds een open verbinding naar de Noordzee is, hebben we getijdenwerking en kunnen ook nieuwe soorten vanuit het zuiden of vanuit het noorden de Oosterschelde binnen komen. Sommige dieren komen hier op een natuurlijke manier terecht, anderen komen mee via ballastwater in schepen of met de mosselen die worden geïmporteerd uit Zuid Europa. Veel soorten zullen de grote temperatuurverschillen waarschijnlijk niet overleven. Andere soorten hebben het hier goed naar hun zin en kunnen zich soms massaal uitbreiden, meestal door gebrek aan natuurlijke vijanden.

Het verschil tussen planten en dieren is in het onderwaterleven vaak moeilijk te zien. De Nederlandse namen helpen hier ook al niet veel bij, want zeeanemonen bijvoorbeeld zijn geen bloemen maar dieren. Om duikers beter

bekend te maken met het onderwaterleven, worden er diverse biologiecursussen gegeven. Het onderwaterleven kent een seizoensgebonden cyclus, wat het natuurlijk interessant maakt om het hele jaar door te duiken. Ieder seizoen kenmerkt zich door de aanwezigheid of voortplanting van bepaalde dieren. Zo zul je in de winter moeten duiken om ooit een snotolf te kunnen zien die zijn broedsel bewaakt. De zomer is weer het seizoen van de zeekat die dan eitjes afzet.

Er zijn rond de 60 duikstekken in de Oosterschelde, maar de meest favoriete duikstek is welonder de Zeelandbrug bij Zierikzee.

Dit betekent niet dat dit de mooiste is, maar het is wel een van de meest toegankelijke.

Een greep uit de activiteiten in, rond en op de Oosterschelde

Wandelen, fietsen, zwemmen, leren, duiken, zeilen, snorkelen, ontdekken, luieren, vogels kijken, vissen of gewoon lekker niks doen. Er is heel veel mogelijk in, rond en op de Oosterschelde. Je kunt er in je eentje op uit gaan, met een groep of met school. Er zijn verschillen de organisaties die op een leuke, onverwachte en leerzame manier de Oosterschelde laten zien. Hieronder volgt een greep uit de activiteiten die georganiseerd worden. Op www.npoosterschelde.nl zijn er nog meer te vinden

Varen met het basisonderwijs

Nationaal Park Oosterschelde streeft naar structurele aandacht op scholen binnen de gemeenten rond de Oosterschelde. Vanuit de NME-centra is er al een divers aanbod voor de basisscholen, waardoor natuurverkenningen en -onderzoek op de Oosterschelde mogelijk zijn. Een van de aangeboden activiteiten voor groep 5 en 6 van het basisonderwijs is de "Vaartocht Oosterschelde". De vaartocht begint in Burghsluis en duurt ongeveer 2,5 uur. Door beleving en onderzoekjes komen diverse aspecten van varen en de Oosterschelde aan de orde. Als er zeehonden te zien zijn dan wordt daar natuurlijk ruim de tijd voor genomen.

Organisatie en informatie: Stichting NME Schouwen-Duiveland tel: 0111 - 416093 en MEC De Bevelanden tel: 0113 - 252628

Natte laarzentocht St. Annaland

Op de schorren en slikken van het eiland Tholen wordt met een natuurgids een pittige tocht gelopen. Ook wordt er gekeken in de Van Haaftepolder, een natuurontwikkelingsgebied binnen Plan Tureluur.

Organisatie: Staatsbosbeheer Informatie: VVV Tholen tel. 0116 - 663771

Wandelen rondom de vloedlijn

Op het voormalige werkeiland Neeltje Jans kun je onder leiding van een natuurgids de wind, het water en de getijden ervaren. Hierbij wordt speciaal stilgestaan bij de onderwaterwereld. Langs de vloedlijn zijn aquaria ingericht met planten en dieren die ter plekke zijn opgedoken.

Organisatie: Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten en de Nederlandse Onderwatersportbond.

Informatie: Het Zeeuwse Landschap tel. 0113 - 569110

Natuuroudercursus

Een natuuroudercursus is bedoeld voor ouders die het leuk vinden om op school mee te helpen met het begeleiden van leerlingen tijdens het veldwerk in de natuur. Tijdens de cursus wordt dan ook vooral aandacht gegeven aan veldwerkvaardigheden en ook maakt men kennis met het lesmateriaal. Er zijn aan het volgen van een natuuroudercursus geen kosten verbonden. De cursus wordt gegeven onder schooltijd. Een van de cursussen heeft als thema: Natuur rond de Oosterschelde. In deze cursus worden de vogels in de inlagen, kunstmatige rotskusten, zoutwateronderzoek en schorren en slikken besproken.

Organisatie en informatie: Stichting NME Schouwen-Duiveland tel: 0111 - 416093 en MEC De Bevelanden tel: 0113 - 252628

Natuurontwikkelingsgebied de Prunje

In verschillende gebieden langs de randen van de Oosterschelde worden de natuurwaarden vergroot. Deze natuurontwikkelingsprojecten komen voort uit het overkoepelende Plan Tureluur. In één van deze gebieden, de Prunje, worden een aantal wandelexcursies georganiseerd. Organisatie: Staaibosbeheer Informatie: VVV Haamstede tel. 0111 - 651513

Veldwerk voor het voortgezet onderwijs

Voor de basisvorming tot en met 2de fase aardrijkskunde, biologie, natuur- en scheikunde biedt Stichting Veldstudiecentrum.

De Schelphoek in Serooskerke een scala aan mogelijkheden. Tijdens één tot meerdaagse veldwerkprojecten komen verschillende disciplines aan de orde. Bijvoorbeeld verkenning van het gebied, uitvoeren van een klein onderzoek volgens de stappen van gemeenschappelijk onderzoek en een presentatie van de uitgevoerde onderzoeken. Organisatie en informatie: stichting Veldstudiecentrum De Schelphoek tel. 0111 - 672597

Natuurvaartochten op de Oosterschelde

De mooiste manier om de Oosterschelde te beleven is op het water zelf. Bij laag water meevaren met ms. Breeveertien. Samen met een natuurgids worden de geschiedenis, het water, de lucht en de platen in de Oosterschelde ontdekt.

Organisatie en informatie: sportvisserij Moermond tel. 0111 - 414309 of 06 - 53535297